יתומין שאמרו כו' בין לשבועה בין לזיבורית. וא"ת לשבועה היכי משכחת לה בקטנים לרב אסי דאמר בפרק שום היתומים (ערכין דף כב.) אין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רבית אוכלת בהם ובשלמא זיבורית משכחת לה כשהודה ומת לרב הונא דאמר דמשום גרר אגב שבועה ליכא ולר"מ דמפרש דדוקא שותפות אמרו חכמים (סנהדרין דף סג:) דאסור לעשות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה אבל אם כבר נתחייב מותר לקבל הימנו כדי להציל מידו וקרא דמייתי לא ישמע על פיך (שמות כג) אסמכתא בעלמא דקרא בישראל אחיי אחי שפיר דאיכא לאוקמי בשטר שיש בו רבית ובעובד כוכבים שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אבל לפי מה שפי' רבינו שבועה מק"ו דשותפות קשה וי"ל דמיירי בגר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים אי נמי כדמוקי לה בירושלמי בהכותב תיפתר כשערב לו מן העובד כוכבים וקיבל העובד כוכבים להפרע מן המחייב תחילה דאי לאו הכי העובד כוכבים בתר ערבא אזיל ואסור כדאמרינן בחיהו נשך (כ"מ דף עא:) אי נמי כר' יוחנן דאמר נזקקין לכתובה: **תנו מאתים** זוז כו'. דוקא בכי האי גוונא שאינו נותן להם בשוה אבל אם היה נותן להם בשוה אפילו בלא אחריות נמי כל הקודם בשטר זכה מדלא אמר תנו שם מאות לפלוני ופלוני ס"מ דלהקדימם נתכוון: **גובה מכולם.** נראה דכל אחד יתן לפי חלקו כדאשכחן גבי בכור דנותן פי שנים ורבינו חננאל דימה למתניתין דפ' מי שהיה נשוי (כתובות דף לג.) ונראה שיש לחלק: **אע"ג** דקמא בינונית. קשה קצת דמאי קא סלקא דעתין דמקשה דלא מפרש דאין נפסד אלא אחרון והא ריש"ל דקתני גובה מכולם על כרחך צריך לפרש דנפסדים כולם דהתם פשיטא דשקיל בינוניים: **שמע** מינה במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא. דאע"ג דיש לחלק בין מתנה שייב מרע לשאר מתנות דלא מסיק אדעתיה דמית ויהיב כל נכסיו כדאמרינן לעיל דלא מסיק אדעתיה מלוה דמית ליה ואין כאן נעילת דלת לא מסתבר ליה לחלק אי נמי הכא במתנה במקצת דהוא כמתנת בריא: **הכא** במאי עסקינן בבעל חוב. ומהכא משמע דבע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא נגבה דקתני יצא עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקרקעי: **והא** כל הקודם בשטר קאמר. אי במתנה אחיי נימא דפשיטא דאחיי בשטר פקדתא דליכא לספוקי בשטרא אחרינא: ד)**אין** מוציאין לאכילת פירות. בפרק נערה (כתובות דף נא:) תניא חמשה גובין מן המשומרין ותנא ושייר הכא והתם ואע"ג דהתם תני חמשה: **לפי** שאין כתובין. פי' בקונטרס אע"ג דבפ"ק דבבא מציעא (דף טו.) אמרינן שכן כותב לגוקא אבא איקום ואפשי זבינא אלין אינון ועמליהון ושבחיהון ד)ופירי דידהון מ"מ כיון דכשעת כתיבה לא הוי עדיין שום שבח אין קול לאותה כתיבה לפי זה הא דפריך והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי לאו מבנות פריך אלא מאשה שהיא בעולם אי נמי דבנות נמי מי לא עסקינן דהוו בעולם כגון דגירשה ואהדרה:

כתובין הן אצל בני חורין. וא"ת אמאי לא משני אימור גרר אתפסה כדאמרינן לקמן ויש לומר דהשתא לית ליה האי שיטא אי נמי לקמן דמוקי לה בקנו מידו איכא למיחש לגרר והכא לא מייתי בקנו מידו וליכא למיחש לגרר: **רבי** חנינא קצובין וכתובין בעי. תריש לקיש לא מיבעיא ליה אי קצובין וכתובין בעי אי לא:

ג)במקום שיש בני חורין. דאתו לקומות לאיצלויי ולמימר מיניה גבי שהרי יש לך מקום: **במתנה היאך.** אם שיעבוד של משועבדים הללו אינו ממתנה מכר אלא שנתנם במתנה לאחר שלוה מזה ושייר זיבורית בני חורין או מביונות משועבדים: **אין אומרים כל הקודם בשטר.** נראה זכה ליקדם שלא יטלו אחרונים אלא מה שעשיר הראשון שאם יחסר שלא ימצאו אם כל כך לא יהיה נפסד הראשון הא לא אמרינן דיין דלא אמר אחריו לפלוני לאו דוקא אקדמיה אלא שלי אפשר להוציא שני דברים כאחד: **יצא עליו שטר חוב.** על המת לאחר שגבו אלו: **גובה מכולם.** כלומר כולן נפסדים בדבר אים אים לפי חלקו בעל ארנא מאות נפסד יותר מכולן שהדין לאחור ולחלק לאחר שיפרעו זה מחלקו של אחד מהם שאם יצא עליהם חוב של מנה חולקין אותו לתשעה חלקים ושלש זה ב' חלקים וזה שלשה וזה ד': **גובה מן האחרון.** שאפילו יצא שט"ח קודם שגבו הן וגבה בעל חוב את חובו הוה הראשון לגוף קודם לגבות את המגיע עד שיגבה כל חובו ואחריו יטול שני והשלישי יפסיד והשתא נמי לא שנא: **אין לו.** אין בשל אחרון כדי חיוב השטר: **מזיבורית גבי.** מדאתרא דאמרן דקמא קדים ואמר ליה כשנשתעבדו לי תחילה קודם שאמר ואחריו לפלוני היו שלי משועבדים והשתא בני חורין והוטל דיון עליהן הלכך בתרא שקל דינך אלמא במתנה נמי אמרינן אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש ב"ח: **בבעל חוב.** אותן שאמר עליהם תנו להם כך וכך מלוים היו: **וליחזי שטרא.** דהלוואה דמאן קדים אמאי אזלינן בתר דקדים ומאוחר דלוואה אי נמי בריש כי לא אמר ואחריו אמאי גובה מכולם: **דליכא שטרא.** דהלוואה דמלוה על פה הואי: **פקדנא.** לוואה: **ואי בעיא אימא.** לעולם אי קמא בינונית ובתרא זיבורית מקמא גבי דשקיל דייניה ולא אמר במתנה אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין ומאי גובה מן האחרון אינו נפסד אלא אחרון דכי נמי גבי מקמא חוזר על האחרון וגובה ממנו דאמר ליה לית לך למשקל מקמאי: **ואי בעיא אימא.** דוקא גובה מן האחרון קאמר ואפילו הכי לא תפשוט מינה דאין נפרעין כו' והכא במאי עסקינן דשוו כולהו קרקעות או כולן בינוניות או כולן זיבורית או כולן עדיות: **לפי שאין כתובין.** הפירות הללו כשנכתב שטר מכירת הקרקע הגזולה עדיין לא היו ולא כתב בשטר אלא פלוני מכר קרקע פלונית לפלוני באחריות הלכך דמי הקרקע הוו כמלוה בשטר להחזיר אחריותו עליו אבל דמי הפירות הוי כמלוה על פה ולא טרפי ממשעבדי ואף על גב דכתב ליה אנא איקום ואפשי זבינא אלין אינון ועמליהון ושבחיהון ופירי דידהון אהני לאחייביה באחריות׳ וליגבי מבני חרי אבל ממשעבדי לא דטעמא דמלוה בשטר טרפא ממשעבדי משום דאית ליה קלא ולהך כתיבה ליתא לא קלא דבשלמא על הקרקע נפיק קלא פלוני מכר לפלוני וקיבל עליו אחריות אבל על הפירות שאינן עדיין בשעת מכירה אין קול יוצא: **כמאן דכתיבי דמי.** דתנאי בית דין הוא ומשניתא לו קול יוצא שהוא משועבד לה דתנן לא כתב לה בגן נוקבין דיהוו ליכי מינאי כו' ואת תהא יתבא בביתי כו' חייב שהוא תנאי ב"ד בכתובות בפרק נערה (דף נב:): **מעיקרא לחכי איתקן.** תנאי ב"ד כך היה שיהו כתובים אצל בני חורין ולא יהו משועבדים ככתובים אצל משועבדים לפי שאין לך אדם רוצה ליקח שדה מחבירו אם מזון אשתו ובניו ד) מחרים עליו עולמית: קצובין

מחמרין קאמר ואפילו הכי לא תפשוט מינה דאין נפרעין כו' והכא במאי עסקינן דשוו כולהו קרקעות או כולן בינוניות או כולן זיבורית או כולן עדיות: **לפי שאין כתובין.** הפירות הללו כשנכתב שטר מכירת הקרקע הגזולה עדיין לא היו ולא כתב בשטר אלא פלוני מכר קרקע פלונית לפלוני באחריות הלכך דמי הקרקע הוו כמלוה בשטר להחזיר אחריותו עליו אבל דמי הפירות הוי כמלוה על פה ולא טרפי ממשעבדי ואף על גב דכתב ליה אנא איקום ואפשי זבינא אלין אינון ועמליהון ושבחיהון ופירי דידהון אהני לאחייביה באחריות׳ וליגבי מבני חרי אבל ממשעבדי לא דטעמא דמלוה בשטר טרפא ממשעבדי משום דאית ליה קלא ולהך כתיבה ליתא לא קלא דבשלמא על הקרקע נפיק קלא פלוני מכר לפלוני וקיבל עליו אחריות אבל על הפירות שאינן עדיין בשעת מכירה אין קול יוצא: **כמאן דכתיבי דמי.** דתנאי בית דין הוא ומשניתא לו קול יוצא שהוא משועבד לה דתנן לא כתב לה בגן נוקבין דיהוו ליכי מינאי כו' ואת תהא יתבא בביתי כו' חייב שהוא תנאי ב"ד בכתובות בפרק נערה (דף נב:): **מעיקרא לחכי איתקן.** תנאי ב"ד כך היה שיהו כתובים אצל בני חורין ולא יהו משועבדים ככתובים אצל משועבדים לפי שאין לך אדם רוצה ליקח שדה מחבירו אם מזון אשתו ובניו ד) מחרים עליו עולמית:

יתומין שאמרו גדולים וא"צ לומר קטנים א)בין לשבועה בין ב)לזיבורית: אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: בעי רב אחדבוי בר אמי ג) במתנה היאך תקנתא הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דליכא פסידא דלקוחות לא או דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא יהיב ליה מתנה והלכך כי פסידא דלקוחות דמי א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ת"ש ד)ג)שכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וג' מאות לפלוני וד' מאות לפלוני אין אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מכולן אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מן האחרון אין לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפניו פניו ואע"ג דקמא בינונית ובתרא זיבורית מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ ה)במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הכא במאי עסקינן בבעל חוב והא תנו קאמר תנו בחובי וליחזי שטרא דמאן קדים דליכא שטרא והא כל הקודם בשטר קאמר בשטר פקדתא ואב"א אפילו מתנה נמי ולא קשיא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון ואב"א דשוו כולהו להדדי: אין מוציאין לאכילת פירות: מאי טעמא אמר עולא אמר ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרבי אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין ר' חנינא אמר ה)לפי שאין קצובין איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי

מסורת הש"ס

ז) כ"ג קלח., ח) [שייך לעיל במשנה מח:], ט) [וכנומיי רש"ש], ד) [שייך לעיל במשנה מח:], פ) [וט"ע מוס' כתובות נא: ד"ה המשה וכו' ביתר ביאור], ו) [לפניו שם ליתא וכן מוכח מתוס' שם ד"ה מדע שכך כותב וכו' הי"ל למכתב נמי ופירהן וכו' ע"ש וקל"ע].

גליון הש"ס

גמ' במתנה היאך. עי' כ"ב קעה ע"א תד"ה הא דמקרט:

מוסף רש"י

שכיב מרע שאמר כו'. להכי נקט שכיב מרע, דבדייה איכא לאיפלוגי בין היכי דאמר אחריו לפלוני להיכא דלא אמר, משום דלאו למלוה כל נכסיו בדבור פיו, לזה כך ולזה כך, אבל בריא רגיל ליתן לכל אחד בפני עצמו והדבר ידוע למי מקנה המלוה ולמי לנכסוף (רשב"ם ב"ב קלח.). **תנו מאתים** זוז כו'. וכגון דלא שייר אחריהן כלום, דאי שייר מידי שלא מלוה להם, אע"ג דמית לא קנו אח"כ הקנה להם בקנין פודה כדפסקינן במי שמת (קנא:) מתנת שכיב מרע במקנת בני קנין ואע"ג דמית (שם). **לפיכך יצא עליו שט"ח.** קודם שקנאו המעות, אי נמי כגון דהני מאתים זוז ושלש מאות זוז הן שוות שווית כך וכך דמיס, הלכך אפילו לאחר שגבו גובה בעל חוב מהן, דמקנל מתנת שכיב מרע כירושה שויה רבנן ומקרקעי דיתמי משעבדי לבעל חוב (שם). **גובה מכולן.** שהרי לכולם נתכוין ליתן ביחד, אלא שאין אדם יכול להוציא שני דברים כאחד, וכגון שלא שתק ביניהם דהייט נמלך, הלכך גובה מכולן, מן המעט ימעט ומן הרב ירבה, כגון אם נא בעל חוב לגרוף שבע דינרין, גובה מן המתאים ג' דינר ומן השלש מאות שלש דינר ומן הד' מאות מרבע דינר והא דנקט אי פירלא, רגומא הוא דנקט ומשום סיפא, דהיכא דאמר אחריו ואחריו לאחרון אחרון בפסד ואע"פ שאוהבו שכיב מרע יותר ליתן לו מתנה מרובה (שם). **אין לו.** כדי החוב, **גובה.** המוחר, משלפניו (שם). **לפי אין קצובין.** ואין הלוקח יודע בכמה לחזור (כתובות נה.).

תוספות ריו"ד (המשך)

והשבח שהפסיד אינו גובה אלא מבני חרי וכן מזון האשה דכתב לה ואת תהא יתבת בביתי וכו' וכן מזון הבנות דכתב לה בגן נוקבין דידהון ליכי מינאי וכו' אינן ניחונות אלא מנכסים בנ"ח מפני תיקון העולם פי' מפני תקון הלקוחות ואמרינן מ"ט אמר עולא אר"ל לפי שאין כתובין פי' מוקי למתני' כגון ז) דכתב ליה אחריות על השבח ועל הפירות אלא כתב לו אני מוכר לך שדה זו באחריות ולא כתב לו אנא איקום ואשפי זבינייא אילין ועמליהון ושבחיהון ופירי דידהון וקסבר עולא כיון שמכר לי השדה באחריות דין הוא שישלם לו הפירות והשבח אבל מיהו ב) מבני חרי ולא ממשעבדי דכיון שלא כתב לו אחריות השבח והפירות בפירוש יכולים הלקוחות לטענן לא סברנו שקבל עליו באחריות אלא גוף השדה ולא הפירות והשבח אבל אם כתב לו בפירוש אנא איקום וכו' הכי נמי דבני הכל ממשעבדי: א"ל רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמי וקתני אין מוציאין פי' שהן תנאי ב"ד הנכתבים בכתובה ואע"ג דלא כתב לה ככתובים דמי כדתנן בפ' נערה שנתפתתה א"ל התם מעיקרא הכי איתקון כתובים הם אצל נכסים בני חורין ואין כתובים אצל משועבדים על כך היתה תיקון ב"ד מעיקרא שלא יהו נזונות אלא מנכסים בני חרי ולא ממשעבדי שא"כ אין לך אדם שיקנה שדה מחבירו אם מזון אשתו ובניו עולמית חחרין עליו. ורבי חנינא אמר לפי שאין קצובים. פי' פליג אדעולא ואמר אע"ג דכתב ליה הכי כיון שאינן קצובים לא נבו

ח) ל"ל כגון דלא כתב ליה יכו' ודלא כפרש"י. ט) ל"ל לא גבי אלא מבני חרי וכו'.

יז א מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין סד טוש"ע ח"מ סימן קח סעיף ג וסעיף ח: ובטוש"ע מהל' מלוה ולוה הלכה ב סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף יח וסימן מיט סעיף ג:

יח ב מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף יח וסימן מיט סעיף ג:

יט ג מיי' פ"י מהל' זכייה ומתנה הל' יג [יד] סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קיט סעי' ח וסי' רנג סעי' ט:

כ ד מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' קיז סעי' ח:

כא ה מיי' פכ"א מהל' מלוה ולוה הל' ח:

תוספות ריו"ד

יתומין שאמרו גדולים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית. ואי ק' והא אמרינן בערכין בפרק שום היתומים הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר תיישינן דלמא צרורי אתפשה והילכך אין נזקקין לנכסי יתומים ואפילו בשבועה עד דגדלי והכא אמרינן דבשבועה מיהת נפרעין וא"ת כגון שחייב מודה אי הכי שבועה מאי עבידתיה י"ל מאי דאמרינן הכא דנפרעין בשבועה מן היתומים מיתוקמא בכתובה אשה דנזקקין מנכסי יתומים משום חינא אבל לשאר חוב אין נזקקין ואפילו בשבועה עד דגדלי: ירושלמי אין נפרעין מנכסי יתומים אלא בשטר שהרבית אוכלת בו וי"א אף לכתובה אשה מפני מזונות וי"א אף לגזילה ולניזקין א"ר יוסי אף אנן תנן תרויהון לגזילה מן הדא דתניא בהגחל ומאכיל אם היה דבר שיש בו אחריות חייבים להחזיר ולניזקין מהדא אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית כך היא מתני' אין נפרעין מנכסי יתומים לניזקין אלא מן הזיבורית והתניא עמד הבן תחת האב הניזקין שמין להן בעידית וכו' א"ר יוסי לא קשיא כאן ביתום גדול כאן ביתום קטן וכהא פליג עם תלמודא דידן דאמרינן יתומים שאמרו גדולים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית: **מתני'** אין נפרעין מנכסי משועבדי' מקום שיש נכסים ב"ח ואפילו הן זיבורית אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם המרצה מציאה לא ישבש מפני תיקון העולם בעי רב אחדבוי בר אמי במתנה היאך תקנתא הוא דעביד רבנן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דליכא פסידא לא או דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא הוה יהיב ליה מתנה והילכך כלקוחות דמיא ופשיט מר קשישא לרב אשי דמתנה נמי עבוד רבנן תקנתא בה כלקוחות ובפ' מי שהיה נשוי איפסיקא הלכתא אישתדוף בני חורי טריף ממשעבדי: **מתני'** אין מוציאין לאכילת פירות. פי' אכילת פירות תמצא אצל גנזל דאתי ושקיל לה לארעא ומשלם ליה כל פירי דשמט ואכיל מינה דהדרא ארעא והדרי פירי אבל ב"ח נהי דגובה שבח המגיע לכתפים מפני שהוא מחובר לקרקע אבל פירי דשמיט לוקח מההוא שדה לית ליה רשבח נמצא בין בנגזל בין בבעל חוב אלא זה שביניהן שב"ח טורף את השבח ואינו נותן הוצאתו של לוקח שהוא אומר לו אילולי אתה שקנית שעבודי היה (לו) הלוה מוציא (ליה) הוצאות ומשביחה והייתי טורפה ממנו ולא הייתי נותן לו הוצאתו כלום וכל דיני שהיה על הלוה יש לי עליך שקנית שעבודי אבל הנגזל טורף השבח ומחזיר לו הוצאתו אם השבח מרובה על ההוצאה שאף אם מצאה ביד הנגזל היה דינו כך שאין לו לטרוף אלא את שלו ולא היחר ולמה ירויח הוצאתו של זה לא יהא אלא היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות שיש לו הוצאתו אבל בע"ח בחובו הוא טורף הכל ואינו מחזיר כלום ואם מכר ראובן לשמעון שדה ובא הנגזל וטרפה ממנו עם הפירות שאכל ממנה או שבא בע"ח דראובן וטרפה ממנו עם השבח שהשביחה וחזר שמעון על ראובן מפני שמכרה לו באחריות הקרן של שדה גובה מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והפירות

קלוכין ואע"פ שאין כתובין. ואית ליה דמלוה על פה שהיא קלוכה טרפה ממשעבדי: **ונטלה עישור נכסיו.** שזה משפטו הבנות [9] בשעת בגרות או ניטולין ליטול עישור נכסים בהכנסת פרנסת נדוייתן לבד מה שניזונו מזונות עד אותה שעה: **ולא הספיקה שניה לגבות.** פרנסתה שלא ניתנה: **עד שמת הכן.** ופלה כל הירושה לפני שתיהן: **שניה ויתרה.** מיבדה עישור נכסים שלה ולא אמרינן מיגבי עישור נכסים בריאה והשאר יחלקו בשוה דטעמא דתקינו עישור נכסים כדי שתהא לבנות פרנסת ניטולין והא איכא טפי: **ואמר לו ר' חנינא.** וכי מפני שקדמה זו מיבדה זו: **גדולה מזו אמרו.** שאפילו מכר האב את הנכסים: **מוציאין.** מיד הלקוחות העישור לפרנסה ואע"פ שאין מוציאין למזונות ממשעבדי: **ואם אמרה שניה ויתרה.** מפני שלא הספיקה והלא בשעבוד של אחרים שהיא גדולה מזו לא אמרו שתפסיד ועכשיו שהן בפניהו תפסיד. אלמא שמעינן לר' חנינא קלוכים טרפי ממשעבדי אף על פי שאין כתובין כגון זו: **מיקנ קיילא.** עישור: **דאיתי לה קלא.** משעה שמת האב הכל יודעין שהבת נוטלת עישור נכסים: **מאו בנותיהן ניזונות כו'.** הנושא את האשה ופקקה עמו לזון את בתה חמש שנים וגירשה בתוך חמש שנים ונשאת לאחר ופקקה עמו כמו כן חייב לזונה חמש שנים אחר זה וא' נותן לה דמי מזונות מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין לדקתני ממניתין אין מוליאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים: **והיא.** אותה בת אשתו: **ניזונת מנכסים משועבדים כו'.** אלמא כיון דקיילי חמש שנים אע"ג דלא כתיבא גביא ממשעבדי כר' חנינא וקשיא לעולא: **בשקנו מידו.** ואמר קנין לכתיבה עומד: **אי הכי בנות נמי.** דהוא לה מייבה ליתנו ממשעבדי הואיל ובקנו מידו קא מייבי: **מאי פסקא.** מאי דעתיה דתנא וכי פסקא למילתיה דאמר מתן דפסיק הכי קנו מידו לבת אשתו ולא קנו לבתו: **דלא הואי.** שעדיין לא נולדה: **מי לא עסקינן כו'.** כלומר ומי לא משמע נמי ממתני' כגון דהוו בנתיה בשעת קנין: **והיכי דמי.** כגון דגירשה לאחר שנולדו לו ממנה בנות: **ואסדרה.** ופסקה עמו תנאים הללו דהא מתני' סתמא תנן: **וכי מגרע גרעה.** בתמיה: **כיון דכתבאי כ"ד קאכלה.** והוא נמי קנו מידו נותן לב להשלים חוקה: **אימא גרעי.** של מעות התפיסה במותו להיות בידה לזון המסה: **אימא.** אמרו אין מוליאין לאכילת פירות מנכסים משועבדים: **בזמן שקדם מקחו.** של לוקח שני זה שהראשון שלקח שדה הגזולה בא לחזור עליו: **לשבחו של לוקח הראשון.** שבשלקח זה השני מן המוכר עדיין לא השביח הלוקח הראשון את הקרקע הגזולה: **אבל קדם שבחו של ראשון כו'.** דמשהשביחה והכל יודעים שבאחריות מכרה לו יצא כל אחריות הקרקע עם שבחו ופירותיה על נכסי הגזלן: **אלמא משום דלא קדים הוא.** ולאו משום קלוכין וכתובין: **מפני תיקון העולם לפי שאין כתובין.** ואם בתת לערוף לקוחות אף במלוה על פה אין לך אדם לוקח שדה מחבירו לפי שירא שמא יש עליו מלוה: **והלא אין קלוכין.** ובמה יש ללקוחות להזהר ובלאו תיקון העולם נמי אין הדין לערוף: **והלא אומר לא מצאתי אלא אחד נשבע.** כדמפרש טעמא דלא מתמתי מהדדי והוה ליה טענתו של זה טענת בני אחרי שאתה מסם ביד זה והרי הודה לו במקצת: **לי והלא אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהן הרי זה נשבע.** שכן הוא שהחזיר לו האחד דהוא ליה נמי טענה ודאית ואף על פי שלא ראה כשמצאתם שהרי גם זה אומר כן והוה ליה היאך מודה במקצת טענה ברורה. והך סיפא נמי ר' יצחק אמרה ולא גרסינן בה תניא נמי הכי: הוא

מסורת הש"ם

9) כתובות סט., ב) כתובות קח: קכ:, ג) [ביצה י:], ד) [לעיל מח:], ה) [טעות הדפוס],

גליון הש"ם

רש"י ד"ה ונטלה וכו' בשעת בגרות. זה לע"ע מאד:

הגהות הב"ח

(9) גמ' שניה ויתרה א"ל כל"ל ותות ו ומתק:

מוסף רש"י

עד שמת הבן. ופלה הירושה לפני הבנות (כתובות סט.). שניה ויתרה. עישור נכסים ולא אמרינן תמול עישור נכסים תחלה כמו שנטלה זו ואח"כ יחלוקו, אלא זו שקדמה ונשאת זכתה וכח על הבת אין עישור נכסים, שהרי שתיהן שוות בירושה (שם). גדולה מזו. שאפילו שעבדו אתן את הנכסים יפה כח פרנסה לערוף לקוחות חו שהנכסים בעין אמרת ויתרה (שם). בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין. ולא ממשועבדים, דתנן אין מוליאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים, והיא נזונת. אותה הבת, מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב. שיש לה עליהן שטר מזונות (כתובות קא:). מאי פסקא. בתמיה, וכי דבר פשוט הוא לאכילת שקונין לבת האשה ולא לבנות, שאנו אתם בתשה בנותיהן ניזונות מבני חורין והיא ניזונת ממשועבדים (שם קב:). מי לא עסקינן כו'. וכי לא אפשר שיהו אף הבנות בשעת קנין, כגון דגרשה ואסדרה וכתב לה התנאים הללו, ואפילו הכי תנן אתם בנותיהן ניזונות מבני חורין ולא ממשועבדים (שם). בתו דבתאבי בית דין. נגן נוקבן דיהוין ליבי מיגאי כו' (שם). צררי אתפסה. לפני מומו מסר להם לרוזות כספים למזונותיהן (שם). המוצא מציאה. ומחזירה ונעלים אומרים אלא החזיר טולה, לא ישבע (לעיל מח:).

תוספות רי"ד

ממשועבדים ואין הלקוחות יכולין להזהר ולהניח לו מקום לגבות ממנו ומסתברא דהלכה כר' חנינא דאע"ג דכתב ליה אחריות בפירוש אפירות ואשבח אינם גובים ממשועבדים: **מתני'** המוצא מציאה וכו' אמר ר' יצחק שני כיסים קשורים מצאת לי והוא אומר לא מצאתי אלא אחד ישבע מפני שהוא טוענו טענת ודאי (בזה שפירש הרב הגדול חולק עליו שאדרבה אם החזיר הכיס האחד פטור לגמרי לישבע) וכגון שטענו אחר שהחזיר לו הכיס האחד ואמר שנים היו קשורים וכיון שמצאת האחד גם השני אתה מצאתה ששניהם היו קשורים ביחד זו היא טענת ודאי שנשבע החמור אלא ודאי דקא טעין ליה טענת ודאי דנגן שמצא כיסו קשור והחזירו לו והוא טוענו כ' דינרים היו לי שם והוא

או דלמא קצובין **אע"פ שאין כתובין.** פי' בקונטרס ואית ליה דמלוה על פה גובה ממשעבדי ואין גרלה דבהדיא תנן בפרק גט פשוט (ג"ב דף קעה.) דגובה מנכסים בני חורין ומפרש ר"ת דהכא לא איירי במלוה אלא בשאר מילי דקלבה כגון פסק לזון את בתה חמש שנים דדוקא במלוה על פה לא גבי ממשעבדי משום דמאן דיזיף בלגעא יזיף אבל שאר מילי הוו כמכר דאמרי' (ג"ב דף מא:) המוכר שדהו בעדיס גובה מנכסים משועבדים דמאן דמזבן בפרהסיא מזבן: **אמר** ר' חנינא גדולה מזו כו'. למאי דמסיק בפרק מציאת האשה (כתובות דף סט.) דרבי יוחנן קיבלה מרבי (חגיגה) הוה מצי למיפרך הא דבעי למידק דקלוכין לחודיה מהני מרבי יוחנן דאמר לעיל לפי שאין כתובין ומיהו התם דחוק בעלמא הוא ומסקינא דהכא ניחא: **בשקנו** מידו. פי' בקונטרס דהוו ככתובין דסתם קנין לכתיבה עומד וקשה דא"כ אמאי פריך אי הכי בנות נמי הא לא מהני כתיבה דבנות כדאמר לעיל לכך גרלה דקנין אליס טפי מכתיבה לכך פריך בנות נמי נהי דכתיבה לא מהני קנין ליתהני: **אימר** צררי **אתפסה.** דוקא לגבי משועבדים חייסינן אבל גבי בני חרי לא דאמרינן בפרק שני דייני גזירות (כתובות קו:) צררי לקטנה לא מתפיס וצריך עיון דלענין משעבדי חייסינן במזונות טפי לצרי מבכתובה דכתובה נפרעת בשבועה מנכסים משועבדים ומזונות לא גבי כלל אפילו בשבועה ולענין בני חרי הוי איפכא דלענין מזונות גבי בלא שבועה ולכתובה בעי שבועה כדתנן בפ' שני דייני גזירות (שם דף קד:) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות תנן אומר קשבע בסוף ולא תשבע בתחילה: **אלמא** משום דלא קדים הוא. פי' בקונטרס ולאו משום דקלוכין וכתובין וק' דא"כ כי משני תנאי היא לא הוי רבי נתן לא כמר ולא כמר ונראה דלעולא פריך דוקא ולמפשט נמי דרבי חגיגה קלוכין אע"פ שאין כתובין דבזמן שקדם שבחו של ראשון היינו קלוכין ואין כתובין דכתיבה לא מהניא אע"ג שכבר בא השבח כיון דבשעת הכתיבה אכתי לא הוה: **וכי** מה תקון העולם יש בזה והלא אין קצובין. פי' בקונטרס ומן הדין בלא תיקון העולם אין לגבות ממשעבדי כיון דאין קלוכין וקשה דהא ר' חגיגה דאמר לפי שאין קלוכין קאי לפרושי מפני תיקון העולם דמתני' לכך נראה דה"פ קא תליא טעמא מפני תיקון העולם בכתיבה מה תיקון העולם יש בזה דאפילו הוו כתובין לא גבי ממשעבדי דאין תיקון העולם תלוי בכתיבה אלא בקנינה: **כיסין** לא מינתחי מהדדי. ואפילו רבי מ"(מאיר) בפ"ק דבילה (דף י:) דאמר גבי כיסין זימנין דמיתעבל קיטרייהו היינו משום דאיכא הוכחה שהיה מתחיל ולא מצא אלא אחד: אלא מנה אבל הכא מי יימר דלא מצא אלא אחד:

תניא נמי הכי. פי' בקונטרס דל"ג תנ"ה והך סיפא נמי ר' יצחק אמרה וגרס בסיפא דהך שני שוורים קשורים מצאת לי והלא אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהם הרי זה נשבע וקשה דליהמניה במגו דאי בעי אמר לא מצאתי אלא אחד ועוד לפי המסקנא ר' יצחק דאמר כמאן אלא הכי גרסינן תניא נמי הכי שני שוורים מצאת לי והלא אומר לא מצאתי אלא אחד אינו נשבע שני כיסין קשורין מצאת לי

הוא

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ב מהל' מלוה הלכה ט סמג לאוין פט טוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ח ט:

כג ב מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעי' ה:

כד ג טוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ז:

כה ד מיי' פכ"ג מהל' מלוה הלכה יח טוש"ע אה"ע סימן קיד סעיף ד:

תוספות רי"ד (המשך)

עליה אבל אם היתה הטענה קודם שישיב לו האבידה ואמר לו שני כיסים קשורים מצאת לי והוא אומר אחד מצאתי ולא יותר פטור מלהשבע ע"י מיגו מיגו דאי בעי אמר לא מצאתי כלום אבל אחרי שהחזיר לו בתחילה הכיס האחד ועכשיו טוענו טענת ברי כי שנים היו חייב לישבע ומפני שכבר החזיר לו מקודם לכן אינו נפטר שעכשיו בעת הטענה אין לו שום מיגו שיפטרנו. שני שורים קשורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד אינו נשבע פי' ואע"פ שהחזיר לו בתחלה האחד ואח"כ טען לו זה כי שנים היו קשורים: מאי טעמא שוורים מינתחי אהדדי ואין זו טענת ודאית כיסים לא מינתחי אהדדי והויא לה טענת ודאית. תניא נמי הכי שני שורים קשורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד פטור ואינו נשבע. שני שוורים קשורים מצאתי לך וההזרתי לך אחד מהן והלה אומר לא החזרת לי כל עיקר הרי זה נשבע פי' או לא הייתה הטענה על המציאה כגון שנתבבר בעדים שמצא שניהם אלא הם טוענים על החזרה שזה אומר החזרתי לך אחד מהן ואיני חייב אלא אחד וזה אומר לא החזרת לי כלום מחזיר לו הא' שטודה שלא החזיר ועל האחר שאומר כי החזירו נשבע לו מפני שהוא מודה במקצת והוא טוענו טענה ודאית שאומר לא החזרת לי כלום ואילו היה זה כופר בכל שהיה אומר החזרתי לך את שניהם היה פטור משבועה כדין כל האומר פרעתי אבל עכשיו שמודה במקצת ואינו כופר אלא במקצת חייב לישבע בטה שכופר. ומקשה ולית ליה לר' יצחק המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם פי' מדקתני מפני תיקון העולם ש"מ הא לאו הכי הוה מן דינא לאשבועיה וה"ד אי דקא טעין טענה ספק כגון שמצא חמורו והחזירו לו ואמר דיסקיא מליאה דינרים הייתה לי עליו שבעין בה הספק כדתנן בשבועות ואלו נשבעין על הספק שלא בטענה השותפין והאריסין והאפוטרופוס וכו' ומפרש בגמ' שלא בטענת ודאי אלא בטענת ספק ודוקא אותם נשבעי' בטענת ספק מפני תיקון העולם אבל מידי אחרינא לא והכא ספק הוא לו דשמא אדם אחר לקח הדיסקיא והניח

עין משפט נר מצוה

כו א מיי׳ פ״ד מהלכות טוען ונטען הל׳ ה סמג עשין לה טוש״ע ח״מ סימן עה סעיף ג (ומיי׳ פח סעי׳ לב):
כז ב מיי׳ פ״ה שם ה״ט סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ לו סעיף ח:
כח ג מיי׳ פי״ל מהל׳ שכועות הל׳ ה (וס״ל מהל׳ טו״ג ה״ב) סמג עשין עח טוש״ע ח״מ סי׳ פז סעיף ח:

תוספות רי״ד

אומר לא מצאתי אלא עשרה ואפ״ה פטרינן ליה מפני תיקון העולם דאי רמיית עליה שבועה אתי לאימנועי ולא מיהדר ליה מידי והיאך ר׳ יצחק מחייבו שבועה בטוענו טענת [דראי] ומהדר הוא דאמר כר׳ אליעזר בן יעקב פי׳ ר׳ יצחק לא סבר כמתני׳ אלא כר׳ אליעזר בן יעקב דפליג אמתני׳ ומחייב ליה בכל היכא דטעין ליה טענת ברי ולית ליה תקנה דלמא אתי לאימנועי דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע זהו שנשבע על טענת עצמו וחכ״א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ואסיקנא דבטוען גדול ואומר לו כפני הלוה לך אבי מנה ובדרבה קמיפלגי דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני ב״ח ובכולהו בעי דליכפריה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובכולהו בעי דלודי ליה והאי דלא אורדי ליה אישתמוטי הוא דמישתמיט מיניה סבר עד דהוה לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה כי היכי דלודי בכולהו ר׳ אליעזר בן יעקב סבר ל״ש בו ול״ש בבנו אינו מעיז והילכך לאו משיב אבידה הוא. ורבנן סברי בו הוא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומעיז ומדלא העיז משיב אבידה הוא ומ״ה קרי ליה טענת עצמו שהיה יכול להעיז ולא העיז והוה לרבנן כאילו הודה מעצמו והוא משיב אבידה ופטור משבועה ור׳ אליעזר ב״י מחייב ליה שבועה כיון דקא טעין טענת ודאי וקי״ל משנת ר׳ אליעזר ב״י קב ונקי והלכה כמותו בכל מקום וגם הלכה כר״י דקאי כותיה (ותניא) וליכא שום אמורא דפליג עליה ולית הלכתא כמתני׳ (והרב משנה שיטתו ופוסק כמתני׳) דפטר ליה מפני תיקון העולם דלמא מימנע מלמיעבד מצוה אבל ודאי היכא דלא טעין ליה טענת ודאי אלא טענת ספק כ״ע לא פליגי דפטור מפני שהוא משיב אבידה ואע״פ שמודה לו במקצת:

לי והלה אומר מלאתי לך והחזרתי לך אחד מהן הרי זה נשבע וה״ה דאם אמר לא מלאתי אלא אחד דנשבע מדלא מיפטר כי אמר החזרתי לך אחד מהן במיגו והיינו כר׳ יאמר והא דנקט החזרתי לך אחד מהן בבריירתא ולא נקט ולא מלאתי אלא אחד לרבותא נקט דלא מפטר במיגו דאי בעי הוה טעין טענה מעלייתא לא מלאתי אלא אחד קמ״ל דאערומי קא מערים דסבר אי אמינא לא מלאתי אלא אחד בעינן אישתבועי אימא החזרתי ולא בעינא אישתבועי דכי האי גוונא אמרינן בפ״ק דבבא מציעא (דף ד:) דלא״ג דמסייעא ליה בריירתא פריך ליה ממתני׳ דהיכי שביק מתני׳ מקמי בריירתא ומשני הוא דאמר כר״מ בן יעקב שהוא קב ונקי ולבסוף דלא קאי יאמר על כרחו אלא דאמרי כבריירתא לפיכך לא קאמר תיובתא: **ורבי אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור.** פירש בקונטרס דאמר מתני׳ פריך וקשה דלא נקט ליישב דלעיל ולית ליה המולא מלאה לא ישבע מפני תיקון העולם ועוד דאין הכי נמי דלית ליה מתני׳ דהא הכי שני ליה הוא דאמר כר׳ אליעזר בן יעקב דפליג אמתני׳ לכך נראה דפריך אמאי לא מהימן במיגו דאי בעי שתיק דמיגו הוי מן התורה[ה]: **מאי** קטן גדול. הא דלא אמר אלא גדול משום דבעי לשנויי דלא תקשי לרב וכי לא ידע מתני׳ ועוד משום מתני׳ דשבועת הדיינין (שבועות דף לח:) דקתני אבל נשבעין לקטן: **אלא** בדרבה קא מיפלגי. פי׳ בקונטרס לעולם בטוענו קטן ודקא קשיא לך דאין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן היינו כשבא מכח עצמו דכתיב כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום אבל בא בטענת אביו טענה חשובה היא וטענת דרבנן בדרבה משום דבבנו מעיז ובקשה דעיקר התירון חסר מן הספר ועוד דבהגהות קמא (ב״ק דף קו:) ממעט נתנו כשהוא קטן וטענו כשהוא גדול משום דבעינן תביעה ונתינה כאחת שוין וא״כ מהאי טעמא נמי נמעט נתנו כשהוא קטן דהיינו בא בטענת אביו לכך נראה לפרש דקאי אמאי דקאמר טענת עצמו טענת אחרים הא דקרי לה טענת עצמו משום דבבנו מעיז ומעיז ובדרבנן אע״ג דלאב״י סבר דבבנו נמי אינו מעיז הכי קאמר להו לרבנן פעמים שאדם נשבע על מה שאתם מחשיבין טענת עצמו: **מפני** מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע. פי׳ למה לא יהא נאמן במיגו דאי בעי כופר הכל או גילף מהכא דלא אמרינן מיגו ומשני דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו וליכא מיגו דאין לו פנים לכפור הכל אע״ג דבכופר הכל אמרינן נמי בפ׳ הדיינין (שבועות דף מ:) דלאשתמוטי קא משתמיט דלכך נתקנה שבועת היסת בכופר הכל מ״מ יותר יש לו פנים לכפור מקצת מלכפור הכל וליכא מיגו אבל אין לפרש שבא לומר טעם אמאי כופר הכל פטור וקאמר לפי שאין אדם מעיז דהא כופר הכל פטור אפילו במקום שיכול להעיז דהרי בבנו דמעיז פטרוהו רבנן אפילו מודה מקצת במיגו דאי בעי כופר הכל וכן בפ״ק דב״מ (דף ד:) גבי סילעין דינרין פטר [ר״ע] בגזלה אומר ג׳ משום דמשיב אבידה דאי בעי אמר ב׳ והוי כופר הכל דהא דכתיב בשטר כהילך דמי ופריך נמי מינה התם למאן דאמר הילך חייב אבל אמר כופר הכל פטור ואע״ג דיכול להעיז משום דמסייע ליה שטרא דהא פטור במודה במקצת במיגו דאי בעי כפר הכל וכופר הכל דפטור גזירת הכתוב דכתיב כי הוא זה משמע דוקא במודה במקצת ולא כופר הכל כדאמרינן בפ״ק דב״מ (דף ה.) דתרי קראי כתיבי כתיב הוא וכתיב זה אבל מדחייביה רחמנא שבועה בעד אחד אין להוכיח דכופר הכל פטור דאי חייב אמאי נפקא מינה מעד אחד כיון דבלאו הכי חייב שבועה דאיצטריך להיכא שאין הבעלים יודעין והעד מעיד שגנב לו או שהיה חייב לאחיו: **אין אדם מעיז.** אין לפרש לפי שעשה לו טובה כדפי׳ בקונטרס בהגהות קמא (ב״ק דף קו.) דאם כן בפקדון שלא עשה לו טובה יפטר במודה במקצת במיגו דאי בעי כפר הכל ובכמה דוכתי מחייבינן מודה במקצת בפקדון אלא אין אדם מעיז כל מקום שאותו שבגנבו יודע שהוא משקר כדפי׳ ריב״ם ואין להאריך כאן: **ובבולי** בעי דלודי ליה. פי׳ בקונטרס וכי תימא דלא נשבעינא אשארא דמיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא אממונא לא חשיד מדלא כפריה כוליה וכי היכי דמודה בפלגא בכוליה נמי בעי דלודי ליה וקשה דבפ״ק דב״מ (דף ו.) מסקינן דלא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא וליכא למימר דהתם מדרבנן הוא דלא חשיד לפי שראו דפרש משבועתא טפי מממונא דהא משמע בחזקת הבתים (ב״ב דף לג:) גבי נסכא דרבי אבא דאי הוה אמר לא חטפי הוה נשבע להכחיש את העד אלמא לא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא והיינו שבועה דאוריתא דשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם דתקנתא לתקנתא לא עבדינן כדאמרינן גבי ההוא רעיא בנבא מציעא בפ״ק (דף ה.) לכן נראה דאתא לפרש דלא תימא כיון דאין אדם מעיז פניו אם כן קושטא קאמר ויפטר משבועה מאותו מקצת שכופר מטעם חזקה דאין אדם מעיז ולהכי קאמר וכולי הוא דבעי דלודי ליה דאינו בגלגו מעיז אלא אישתמוטי קא משתמיט ואם תאמר גזלן אמאי פסול לשבועה כיון דלא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא וי״ל דמדרבנן פסול משום דפסלתו תורה לעדות דכתיב להיות עד חמס ולא גזרו רבנן אלא היכא דנודע פסולו דגנאי הוא להשביעו ואם תאמר מדאורייתא מאי שנא לאו דעדות מלאו דשבועה דאוריתא דשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם דתקנתא לתקנתא לא ברים פרק הדיינין (שבועות דף לט.) ועוד יש לחלק דעל אותו ממון דחשדינן ליה לא חשיד אשבועתא דעל ידי שבועה יפרוש אבל גזלן אממון אחר חשוד כמו שאממון אחר לא פירש כמו כן לא יפרוש משבועה ולא קשה מההוא רעיא דאתא לפרש דאמר מריה מנייהו אמאי פסול דהנך תרי גרוך לשלם ומן השאר יפרוש על ידי שבועה דהא מה שמשלם ע״י עדים אין זה השבה מעליא דעל כורחו הוא משלם:

יהבי

הוא דאמר כר״מ בן יעקב. דהיכא דקא תבעי ליה בטענת ברי לא משיב ליה משיב אבידה: **על טענת עצמו.** השתא משמע שאין אדם מודעו ולקמן מפרש לה בטוענו זה בן המת דדמיא לדרבי יאנקי: **והאכלתיו פרס.** והחזרתי לו מליו: **ורבי אליעזר ליה לה כו׳.** כמו והוינן בה ור״מ לית ליה משום דתיקון העולם דמשיב אבידה פטור משבועה דמ״מ שביק לה ואזיל והאי נמי כיון דלא תבעו כמשיב אבידה הוא: **אי הכי.** דטוענו גדול טענת עצמו קרי לה טענת אחרים הוא: **והודאת עצמו.** על שהודה לו שאמת כדבריו ומודה שעדיין חייב לו פרס הוא נשבע: **כולהו טענתא נמי טענת אחרים והודאת עצמו ניתנו.** ולכך נשבעין עליה ובכי האי גוונא מי פליגי רבנן עליה ומי הוה קאמר פעמים שאדם נשבע כל שעתא כי האי גוונא משמע: **אלא.** לא תימא בטוענו גדול אלא בטוענו קטן ודקשיא לך אין נשבעין על טענת קטן הני מילי בטוענו הפקדתי לך דגבי שבועה כתיב (שמות כב) כי יתן איש ולא קטן אבל בא בטענת אביו נשבעין אפילו לקטן ולרבנן אפילו לגדול אין נשבעין כדתנן בשבועות[ד] מנה לאבא ביד אין לו בידי אלא חמשים דינר פטור ובדרבה פליגי: **חזקה אין אדם מעיז פניו.** לכפור את הכל הלך בשביל הודאת המקצת אינו נאמן על השאר דהאי בכוליה בעי דלכפריה כו׳. וכי תימא לא נשבעינא אשארא דמיגו דחשוד אממונא חשוד נמי אשבועתא אממונא לא חשוד מדלא כפריה בכוליה דהאי כי אודי בפלגא בכוליה נמי בעי דלודי והאי דלא אודי נתתיו לך וקא בעי כתיב כי יתן איש אל רעהו ולא קטן, ומהכא ילף לה בשבועות, אבל הכא שבא בטענת אביו אית ליה לר׳ אליעזר בן יעקב נשבעין, ורבנן פליגי עליה אפילו בטוענו גדול יקרו ליה משיב אבידה ובדרבה קא מיפלגי (שם). מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע. ולא אמרו כמשיב אבידה לפטרו שלא כפר בכולו (ב״מ ג.). אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. אין אדם מעיז פניו בפני זה שעשה לו טובה, הלכך היכא דכפר הכל פטור משבועה, דאי לאו קושטא בהדיה לא הוה מלי למכפר ביה, והיכי דמודה מקצת בכולה בעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו (ב״ק קו.). ובכוליה בעי דלודי ליה. וכי תימא מגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ולא נרמי עליה אשבועתא, לא חשיד אממונא, לפי שבראיתו היה מודה בכולו אלא שאין בידו לפרוע ומכר עד דהוי לי זוזי ופרענא ליה (ב״מ ג.). **לא שנא בו ולא שנא בבנו.** דאפילו הוא קטן, אינו מעיז. ולהכי קרי ליה טענת עצמו, משום דטענת קטן בעלמא לית בה משום (כתובות יח.). **אבל בבנו מעיז.** ואפילו הוא גדול (שם).

מסורת הש״ס

א) כתובות יח. [שבועות מב.]. ב) שבועות לח.. ג) כתובות יח. ב״ק קז. שבועות מב: ב״מ ג.. ד) [דף לח.]. ה) [וע״ע תוס׳ כתובות יח. ד״ה ור״א].

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה (בע״א) תניא בבה״ד ולכבוש דלא קא׳ אמר. וכיולא בזה ב״ב דף ק ע״א ע״ש בתד״ה כגון:

מוסף רש״י

והאכלתיו פרס. והחזרתי לו מלי והכלינו ביני, הרי זה נשבע. על הספר (שבועות מב.). ור׳ אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבדה פטור. מן השבועה, בתמיה, הא תקנתא דרבנן היא, המולא מלאה לא ישבע מפני תיקון העולם, וכיון דכי אינו מודעו נמי מחייב ליה שבועה, הרי אין לו משיב אבדה גדולה מזו ומייב (כתובות יח.). בטוענו קטן. יתום קטן מודע (שבועות מב.). על טענת חרש שוטה וקטן. כגון שטוענו בגמיחה, דחרש שדבריו כמיים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (שם). טענת אחרים הוא. ומאי פעמים דקאמר ומאי טענת עצמו (שם). אלא בדרבה קמיפלגי. אלא לעולם בטוענו קטן ודקשיא לך אין נשבעין על טענת קטן, הני מילי בטוענו קטן אי נתתיו לך וקא בעי כתיב כי יתן איש אל רעהו ולא קטן, ומהכא ילף לה בשבועות, אבל הכא שבא בטענת אביו אית ליה לר׳ אליעזר בן יעקב נשבעין, ורבנן פליגי עליה אפילו בטוענו גדול יקרו ליה משיב אבדה ובדרבה קא מיפלגי (שם). מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע. ולא אמרו כמשיב אבדה לפטרו שלא כפר בכולו (ב״מ ג.). אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. אין אדם מעיז פניו בפני זה שעשה לו טובה, הלכך היכא דכפר הכל פטור משבועה, דאי לאו קושטא בהדיה לא הוה מלי למכפר ביה, והיכי דמודה מקצת בכולה בעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו (ב״ק קו.). ובכוליה בעי דלודי ליה. וכי תימא מגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ולא נרמי עליה אשבועתא, לא חשיד אממונא, לפי שבראיתו היה מודה בכולו אלא שאין בידו לפרוע ומכר עד דהוי לי זוזי ופרענא ליה (ב״מ ג.). **לא שנא בו ולא שנא בבנו.** דאפילו הוא קטן, אינו מעיז. ולהכי קרי ליה טענת עצמו, משום דטענת קטן בעלמא לית בה משום (כתובות יח.). **אבל בבנו מעיז.** ואפילו הוא גדול (שם).

מתני' שסמכו אצל בעל הבית. לעשות על פיו ולא נתמנה להן אפוטרופוס לא מאביהן ולא מב"ד אפילו הכי כאפוטרופוס הוא: **ישבע.** כשיגדלו היתומין ישבע להן שאין לו בידו כלום משלהן: **לא ישבע.** טעמא דהך פלוגתא מפרש בגמרא ז) וכין למר וכין למר מפני תיקון העולם הוא: **גמ'** ולא שותפין. אין יכול לתרוס על חלק חבריו שלא מדעתו: **ולא אריסין.** על חלקו של בעל הבית: **אתם ולא הפורס אם שאינו שלו.** הן סיפא טעמא דרישא כלומר אתם ממעט התורס שאינו שלו והני כולהו שאינו שלו מינהו. אי נמי זו ואין לריך לומר זו קתני: **להאכיל.** יתומים לאלתר מייבים לעשר: **להניח.** התבואה נאוצר עד שיגדלו למה ליה עשורי לכשיגדלו יעשרוס הס: **והפנים.** בניתותא: **ומוכרין להם.** כלומר לגרכס מנכסיהס: **להאכיל.** המעות: **אבל לא להניח.** שמא יגנבו אי נמי משום שבח בית אביהן נוי וכבוד הוא להם: **לדקה.** אין לה קבלה דהא בכל שעתא קיימי עייס נמלאו נכסיהס כלים: **לדון.** עם בעל דין של יתומים הבא לעורר על נכסיהס שמא יתמיינו בטענותיהס ולכשיגדלו היתומין ידונו עמו: **לזכות אמאי לא.** ידונו עמו אם הנו וזכו היתומים אמאי לא הוי דינא: **אלא.** ר"ק אין רשאין לדון לחוב על מנת לזכות אם הנו כדי לזכות ונתחייבו אין היתומין נפסדין: **דלמא לא משפיין.** לא יהו משוקטות אצלו שמא יגא עליו ערעור: **להוציאן לחרוס.** אפילו אין היתומין נפסדין שהעבדים באין לבדות עצמן בכסף שנותנין להס אחרים על מנת שאין ליתומין רשות בו אפי' הכי אין רשאין שהרי אין גופן קנוי להן לשחררן: **אבל מוכרין אותס לאחרים.** לתקנת היתומין כגון להאכיל או ליקח שדות: **ואחרים מוציאין אותס כו'.** ואותס אחרים שהיו רוצין לתת להס הכסף לבדות עצמן הן יקחוס ויהיו קנויס להן ואח"כ ישחררוס: **אומר אני.** כשס שרשאין למוכרן לאחרים כך הס רשאים לקבל הכסף מיד העבד עצמו בתורת מכירה: **מפני שהוא.** האפוטרופוס: **כמוכרו לעצמו.** לעבד עצמו: **באחרונה.** כשיגדלו יתשב עמהן ויתבע שלא נשאר בידו כלום: **נשים.** אין דרכן לצאת ולבא ולטרוח: **עבדים.** אין נאמנין: **קטנים.** אינס בני דעת: **דכל בי שמשי.** אינס של ערב שבת: **שמעיה.** לשון דקאמר ווי דאפקיה מבית: **לאשתי ביתי.** שכל לרכי הבית על ידה נעשים והיא עיקר הבית. וכן שור עיקרו של שדה: **מאי עבידתה דוכנא.** מי מיגה לאפוטרופוס: **יתומין שסמכו אצו.** ואף ע"פ שלא נתמנה תשיב ליה לאפוטרופוס: **הרי הן בהקדש.** דכתיב (ויקרא כז) ונתן הכסף וקם לו ולא שייכא בהו מעיבה: **משכו.** לקוחות מאפוטרופסים: **בארבעה ארבעה.** הבית: **לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש.** כל הדיוט המוכר יכול לחזור בו כל זמן שלא משכו הלקוחות אבל אם משך לא יכול לחזור וכל שכן אלו שהן בהקדש דליפה כח עשאום בהקדש ולא להרעת כח: **אמשיכו.** מוכרים: **פירי ליתמי.** שיתומים משכו פירות מאחרים ולא נתנו דמיס: **אייקר.** ורולין המוכרים לחזור משום דקנין יתומים בכסף: **לא יהא כח הדיוט כו'.** וכיון דאי אמשיכו להדיוט לא הדרי השתא כל שכן דלא הדרי: **היינו דרב חנילאי.** ויהדרו בהו יתמי: **אייקר.** ורולים המוכרים לחזור: **היינו דרב חנילאי.** ולא יחזרו:

מתני' איתומין שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם [6] אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר [2] חילוף הדברים: **גמ'** ורמינהו [1] אתם [3] ולא שותפין [4] אתם ולא אריסין אתם ולא אפוטרופין [5] הולא התורם את שאינו שלו אמר רב חסדא לא קשיא * כאן להאכיל * כאן להניח והתניא [7] האפוטרופין תורמין ומעשרין להאכיל ולא להניח ומוכרי' להן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאכיל אבל לא להניח ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאכיל אבל לא להניח [8] ועושין להן לולב וערבה וסוכה וציצית וכל דבר שיש לו קצבה לאיתויי שופר ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי מגילה ואין פוסקין עליהם צדקה [9] ואין פודין עליהן את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתויי תנחומי אבלים ואין אפוטרופין רשאין לדון לחוב ולזכות בנכסי יתומים לזכות אמאי לא * אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים [2] ואין אפוטרופין רשאין למכור ברחוק ולגאול בקרוב ברעה ולגאול ביפה מ"ט דדלמא משתדפין [1] ואין אפוטרופין רשאין למכור שדות וליקח עבדים אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות רבן שמעון בן גמליאל אומר [3] אף לא למכור עבדים וליקח שדות מ"ט דלמא לא משפיין * [4] ואין אפוטרופין רשאין [5] להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות [6] רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו וצריך לחשב עמהן באחרונה ר"ש בן גמליאל אומר [7] אינו צריך [8] אין עושין אפוטרופין נשים ועבדים וקטנים [9] ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' מאיר דהוה קא מזבין ארעתא [10] וזבין עבדי ולא שבקיה ר' מאיר אחוו ליה בחלמיה [11] אני להרוס ואתה לבנות אפילו הכי לא אשגח אמר [12] דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי איקלע רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מבית: ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי דהוה קא מזבין ארעא וזבין תורי ולא אמר ליה ולא מידי סבר לה כר' יוסי [13] דתניא א"ר יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא הוה להו תורתא שקלה וזבינתה ניהלייהו אתו קרובים לקמיה דרב נחמן אמרו ליה מאי עבידתה דזבנא אמר להו יתומים שסמכו אצל בעל הבית תנן והא אייקר ברשותא דלוקח אייקר והא לא נקיטי דמי אמר להו א"כ היינו דרב חנילאי בר אידי אמר שמואל דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל [14] נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא חמריה דרבנא עוקבא יתמא משכוה בארבעה ארבעה ואייקר וקם בשיתא שיתא אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו היינו דרב חנילאי בר אידי [15] דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא: משוך פירי מיתמי אייקור היינו דרב חנילאי בר אידי [16] זוזי [17] לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש אמשיכו להו פירי ליתמי [18] אייקר לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש זול סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי א"ל רב שישא בריה דרב אידי [19] הא רעה היא לדידהו דומנין דמצטרכי לפירי וליכא דיהיב להו עד דיהבי זוזי [20] יהבי יתמי זוזי אפירי זול לא יהא כח הדיוט חמור מן הקדש אייקר סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי אמר להו רב שישא בריה דרב אידי [21] הא רעה היא לדידהו

יהבי יתמי זוזי אפירי זול לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש. פירוש והיתומין יכולין לחזור בהן ול"ת גבי הקדש כה"ג אינו יכול לחזור כיון דאיכא מי שפרע בהדיוט כדאמרינן בפ"ק דקידושין (דף כט.) גבי פדאוהו במנה ולא הספיק למושכו עד שעמד במחאתם וי"ל דהתם קני בכסף מדאורייתא ומשום שלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש נמי ליכא כיון דבהדיוט נמי קאי נמי שפרע אבל יתמי מן התורה דינס כהדיוט ולא קנו בכספ ולא קיימי אפילו נמי שפרע: דאתו

מסורת הש"ס

1) כתובות פח: [תוס' ב"מ פ"ח ע"ב]. 2) קדושין מא:. 3) [עי' תוס' כתובות ב: ד"ה הרי זה]. 4) [תוספ' תרומות פ"א ותוס' ב"ב פ"ח]. 5) הטעם נתבאר בתוס' לעיל לח: בד"ה אין]. 6) לעיל לח: לט:. 7) [י"ל רבבן]. 8) [בע"י אנו]. 9) [פנהדרין ל. תוריות יג:]. 10) שבת קיח:. 11) [קדושין כט.]. 12) [ע"ז].

תורה אור השלם

1. כֵּן תְּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעֲשַׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:

במדבר יח כח

גליון הש"ס

גמ' כאן להאכיל. עי' לעיל דף מ ע"ב תד"ה וכתב: **שם כאן להניח.** עי' שבת דף נד ע"ב תד"ה הוה מעבר: **שם אלא לחוב וכו'.** עי' קדושין דף מב ע"א תד"ה אלא לחוב: **שם** ואין **אפוטרופין** וכו'. עיין לעיל דף לח ע"ב תוד"ה אין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כר אידי אמר שמואל דאמר כו':

מוסף רש"י

מינוהו ב"ד לא ישבע. דל"כ מימנע ולא הוי אפוטרופוס הואיל ומשדינן ליה, אבל מינהו אבי יתומים לא מימנע, דאי לאו דהוה ליה הנאה מינה בחייו לא הוה מימני ליה, ואבא שאול סבר מינהו אבי יתומים אי ידע דמשבעי ליה מימנע ולא הוי אפטרופוס, אבל מינהו ב"ד אע"ג דידע דמשבעי ליה לא מימנע, דהשכיחא היא לגביה דמיתמין להו לבי דינא (כתובות פח:). מימי לא קריתי לאשתי אשתי. שלף שיתא מולין שלי יש לגמוד הימנה חכמה (שבת קיח). לאשתי ביתי. שהיא עיקר של בית (שם). ולשוריי שדי. שהיא עיקר של שדה דכתיב (משלי יד) וכ תבואות בכח שור (שם).

תוספות רי"ד

מתני' יתומים שסמכו אצל ב"ה חייב לעשר פירותיהן מפני תיקון העולם אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים המטמא והמרמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב הכהנים שפיגלו במקדש מזידים חייבים פי' יתומים שסמכו מאליהן אצל ב"ה ולא נתמנה אפוטרופוס עליהן לא מפי ב"ד ולא מפי אביהם חייב אותו ב"ה לעשר פירותיהן מפני תיקון העולם שדין אפוטרופוס יש לו כיון שהן סמוכין עליו: ורמינהו אתם ולא שותפים אתם ולא אריסים אתם ולא אפוטרופין אתם ולא התורם את שאינו שלו פי' כן תרימו גם אתם אתם ולא שותפים שאם היו שניהם שותפים בשדה אין האחד רשאי לתרום חלק חבירו בלא רשות חבירו וכן האריס לא יתרום חלק ב"ה בלא רשותו וכן האפוטרופוס אינו רשאי לתרום פירות של יתומים. כל אלו מפני שאינן שלהן ואין אדם תורם דבר שאינו שלו ור' יוחנן בפ"ג דתרומות השותפין שתרמו בזה אחר זה ר' עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה וחכ"א תרומת הראשון תרומה ר' יוסי אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה ואם לא תרומת השני תרומה. בד"א בשלא דבר אבל אם הרשה את בן בתר או עבדו או שפחתו לתרום תרומתו תרומה וכו' דאלמא השותף שתרם אפילו שלא ברשות תרומתו ר"ל כגון שהיו שותפין בפירות דמסתמא ניחא ליה לשותף במאי דעביד חבריה ומאי דאמרי' הכא אתם ולא שותפין כגון שהיו שותפין בשדה ולא בפירות שהיו מחלקין הפירות וכל אחד היה מוליך את חלקו בביתו. אמר רב חסדא לא ק' כאן להאכיל כאן להניח פי' מה שצריכים היתומים לאכול מעשר ותורם להם מפני שהם קטנים ותרומת הקטן אינה תרומה כדתנן בריש תרומות ולוקחים להן ס"ת תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי מגילה ואין פוסקין עליהן שאם היו שניהם השבויין וכל דבר שאין לו קצבה לאתויי תנחומי אבלים ואין האפוטרופסין רשאין לדון בנכסי יתומים ע"מ לזכות פי' אם באו לדין ולטענן על נכסי יתומים אין האפוטרופין רשאין לדון עמהן ואם נתחייבו אין חייבן חיוב ואע"ג שכנתם כדי לזכותם אלא ממתינין להן עד שיגדילו שאין נזקקין לנכסי יתומים עד שיגדילו ואע"פ שיש להן אפוטרופוס ואין האפוטרופין רשאין למכור ברחוק ולגאול בקרוב למכור ברע ולגאול ביפה מ"ט דילמא מישתדפי: ואין האפוטרופין רשאין למכור שדות וליקח עבדים אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות רשב"ג אומר אף אין מוכרין עבדים ולוקחין שדות מ"ט דילמא לא משפיין ואין אפוטרופין רשאים להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות וצריך לחשוב עמהן באחרונה דברי ר' רשב"ג אומר אינו צריך פי' צריך לחשב עמהן ולהשבע להן שלא נשאר בידו משלהן כלום ואין עושין אפוטרופוס נשים ועבדים וקטנים ואם מינן אבי יתומים הרשות בידו וש"מ דבאפוטרופוס שמינהו ב"ד מיירי ואתי ר' כאבא שאול

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה י ופי"ח מהלכות נחלות הלכה ט סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן לל סעיף יד:

ל ב מיי' פי"ח מהלכות נחלות הלכה ה סמג סס טוש"ע סס סעיף טז:

לא ג מיי פ"ד מהל' תרומות הלכה ח וע"ש בכ"מ [טוש"ע י"ד סימן שלא סעי' לה]:

לב ד מיי' סס הלכה י וע"ש בכ"מ:

לג ה מיי' סס הל' ב:

לד ו מיי' פי"ח מהל' נחלות הל' ט סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' לל סעיף יד:

לה ז מיי' סס הלכה ו טוש"ע סס:

לו ח מיי' סס הלכה י טור ש"ע סס סעי' טו:

ט [טוש"ע יו"ד סי' רמח סעי' ג]:

לז י מיי' סס הלכה ז טור ש"ע סס סעי' יב:

לח כ ל מ מיי' סס הלכה ו ז טוש"ע סס סעיף יא:

לט נ מיי' סס הלכה ח טוש"ע סס סעי' יג:

מ ס מיי' סס טוש"ע סס סעיף נח:

מא ע [מיי' סס פ"י הלכה ז] טוש"ע סס סעי' ב:

מב פ [מיי' סס] טוש"ע סס סעי' ח:

מג צ מיי' פ"ע מהל' מכירה הלכה ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף ד:

מד ק מיי' סס:

מה ר ש מיי' סס הלכה ה:

מו ת א מיי' סס הל' ו:

תוספות רי"ד (המשך)

חמשה לא יתרימו ואם תרמו אין תרומתן תרומה החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו ועובד כוכבים שתרם את של ישראל אפילו ברשות אין תרומתן תרומה אבל להניח את התבואה מעושרת כאוצר עד שיגדילו אינן רשאין לעשר לכשיגדילו יעשרו הם ואי ק' כיון שאין האפוטרופסים רשאין מן התורה לתרום ולעשר היאך תורמין כדי להאכיל והלא תרומתן היא טבל והיאך יאכלו אותה הכהנים י"ל דב"ד הפקירו נכסי היתומים שיהו האפוטרופסין תורמים את שאינו שלהם ודוקא להאכיל זיכוהו ב"ד אבל להניח לא וכך י"ל במכירת העבדים דאמרי' לקמן שהאפוטרופסים מוכרין אותן לאחרים ואותן האחרים יכולין לשחררן ולהתירן בבת ישראל ולא אמרינן כיון שהאפוטרופסים אינן בעלים נמצא שקנין הלוקח אינו כלום ואינו יכול לשחררו אלא ב"ד הפקירום שיהו האפוטרופוסים זוכים בהן ומכירתן מכירה גמורה היא אבל לשחררם לא זיכום ב"ד שכל מה שעשו לא עשו אלא לתיקון היתומים ואם יעשו ע"ד ב"ד הרי הן בעלים ואם לאו הרי הן כנכרים: והתניא. סיועא אפוטרופסין תורמין ומעשרין להאכיל אבל לא להניח ומוכרין בהמה עבדים ושפחות שדות וכרמים להאכיל אבל לא להניח ועושים להן ועושים להן לולב ולולב וציצית וכל דבר שיש להן קצבה לאחויי שופר